

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПІДТРИМКИ БАЛАНСУ МОДЕЛІ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

*О. В. Шкуненко, к. е. н., доцент,
Державний університет інфраструктури та технологій
dondyy@ukr.net, orcid.org/0000-0002-0460-4800*

Методологія дослідження. Узагальнення та системний аналіз надали можливість довести, що технологія державно-приватного партнерства є інвестиційним важелем і ефективною моделлю управління економікою, інструментом розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки, який дозволить забезпечити симбіоз відносин на основі управлінських та економічних категорій (форма власності, фінансові відносини, механізми управління); реалізувати форми взаємодії між державою, науково-дослідними інститутами та бізнесом; забезпечити синергетичний ефект та створити якісно нове взаємовигідне співробітництво для вирішення значущих соціально-економічних проблем в умовах циркулярної економіки; посилити конкурентоспроможність держави.

Результати. Автором в статті обґрунтовано, що формування та розвиток інноваційного співробітництва за рахунок реалізації проєктів державно-приватного партнерства є досить успішним та перспективним, враховуючи як державні, так і приватні цілі. Визначено, що механізм державно-приватного партнерства є ефективним інструментом реалізації інвестиційного забезпечення підтримки інноваційного співробітництва в державному управлінні соціально-економічним розвитком економіки. Уточнено сутність державно-приватного партнерства в розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки та проаналізовано моделі державно-приватного партнерства з урахуванням ризиків між державою і приватним сектором, а також використання механізмів ДПП у різних сферах економіки в Україні. Запропоновано технологію державно-приватного партнерства як інструменту розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки.

Новизна. Розроблено науково-практичний підхід до удосконалення технології державно-приватного партнерства як інструментарію підтримки балансу моделі циркулярної економіки на засадах паритетності взаємодії соціально-економічних інституцій (державна – бізнес – наука), який базується на консолідованій основі стратегічного конкурентного аналізу та спектральній модифікації варіантів (сценаріїв) інвестиційних проєктів.

Практична значущість. Визначено, що технологія державно-приватного партнерства як інструменту розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки буде основою для інтеграції та консолідації зусиль держави, бізнесу та науки для функціонування та розвитку інноваційного співробітництва в соціально-економічному середовищі на основі конвергентно-синергетичного підходу, що забезпечить розвиток суспільства в цілому.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; циркулярна економіка; інструментарій; інноваційне співробітництво; інфраструктура; соціально-економічні інституції; національна економіка.

Постановка проблеми. Забезпечити досягнення цілей сталого розвитку економіки, темпів соціально-економічного зростання країни, зниження впливу шкідливих викидів на

довкілля є можливим завдяки розвитку інфраструктури та інноваційного співробітництва в умовах реформування існуючої економічної моделі розвитку на циркулярну. Формування

та розвиток інноваційного співробітництва за рахунок реалізації проєктів державно-приватного партнерства (ДПП) є досить успішним та перспективним, враховуючи як державні, так і приватні цілі. Впровадження масштабних інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток ринкової, логістичної інфраструктури та інноваційного співробітництва потребує значних фінансових ресурсів, які держава повинна залучити з різних альтернативних джерел на засадах паритетності взаємодії соціально-економічних інституцій (держава – бізнес – наука) завдяки застосуванню та вдосконаленню технології державно-приватного партнерства як одного з ключових механізмів реалізації політики модернізації економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукова проблематика щодо дослідження механізмів державно-приватного партнерства присвятили свої наукові праці такі вчені, як: Е.-Г. Клійн та Г. Р. Тейсман [1], Г. Піл [2], Ф. Оладеінд [3] та ін.

Особливості використання державно-приватного партнерства в окремих сферах діяльності розглядали: Т. Воронкова, І. Воронков [4], Г. Головач, Н. Струк [5], Б. Данилишин [6], А. Дегтяр [7], О. Стоян [8], К. Павлюк, С. Павлюк [9] В. Прохорова [10]. Проте недостатньо висвітленими залишаються окремі питання застосування механізмів державно-приватного партнерства в реалізації проєктів логістичної інфраструктури та розвитку інноваційного співробітництва.

Формулювання мети статті. Метою статті є удосконалення технології державно-приватного партнерства як інструментарію підтримки балансу моделі циркулярної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах розвитку економіки в період після кризи зростає інтерес бізнесу до державної підтримки шляхом симбіозу інтересів держави та бізнесу на платформі інноваційного співробітництва для досягнення економічного зростання національної економіки, що дозволить знизити ризики приватних інвестицій, підвищити надійність інвестиційних проєктів для інвесторів.

Для інфраструктурної розбудови країни в умовах стабільно обмеженого бюджетного фінансування необхідне вжиття відповідних

заходів із забезпечення інвестиційними ресурсами соціально важливих об'єктів. Упровадження механізмів залучення приватного сектору на основі інноваційного поєднання можливостей приватного та державного власників у межах державно-приватного партнерства є ефективним інструментом вирішення важливих проблем збалансованого розвитку і реалізації державних завдань на регіональному та місцевому рівнях [11].

Механізм державно-приватного партнерства є ефективним інструментом реалізації інвестиційного забезпечення підтримки інноваційного співробітництва в державному управлінні соціально-економічним розвитком економіки.

Етапізація розвитку державно-приватного партнерства наведена на рис. 1 і включає такі етапи:

I етап (XIII століття (принаймні, 1256 р. – дата надання першої відомої концесії в Іспанії) – до 1761 р.) – етап казуального і неінституціалізованого застосування державно-приватного партнерства (у формі концесії), не забезпеченого спеціальними законодавчими актами;

II етап (1761 (дата прийняття в Іспанії профільного Королівського Декрету, хоча в інших державах Європи відлік слід вести з початку XIX століття) – 1960-і рр.) – етап законодавчо-забезпеченого фрагментарного застосування державно-приватного партнерства (переважно у формі концесії, але також і у формі громадських робіт);

III етап (1960-ті – 1990-ті рр.) – етап інтенсивного зростання інтересу до механізмів і конкретних проєктів державно-приватного партнерства в Європі та в інших регіонах світу, масового прийняття законів про державно-приватне партнерство;

IV етап (1990-і рр. – 2000-і рр.) – етап значної структурно-функціональної поліформізації моделей і ускладнення відносини державно-приватного партнерства;

V етап (2000-і рр. – наш час) – етап гібридизації моделей державно-приватного партнерства в контексті здійснення фінансування проєктів ДПП за рахунок позикових коштів, або мезонінного фінансування (гібрид боргового та дольового (акціонерного) фінансування) або цільових дотацій (грантів, гарантій) [12, с. 158–170]. Використання дотацій роз-

глядається як різновид фінансового важеля з метою зменшення витрат за проектом або збільшення грошового потоку.

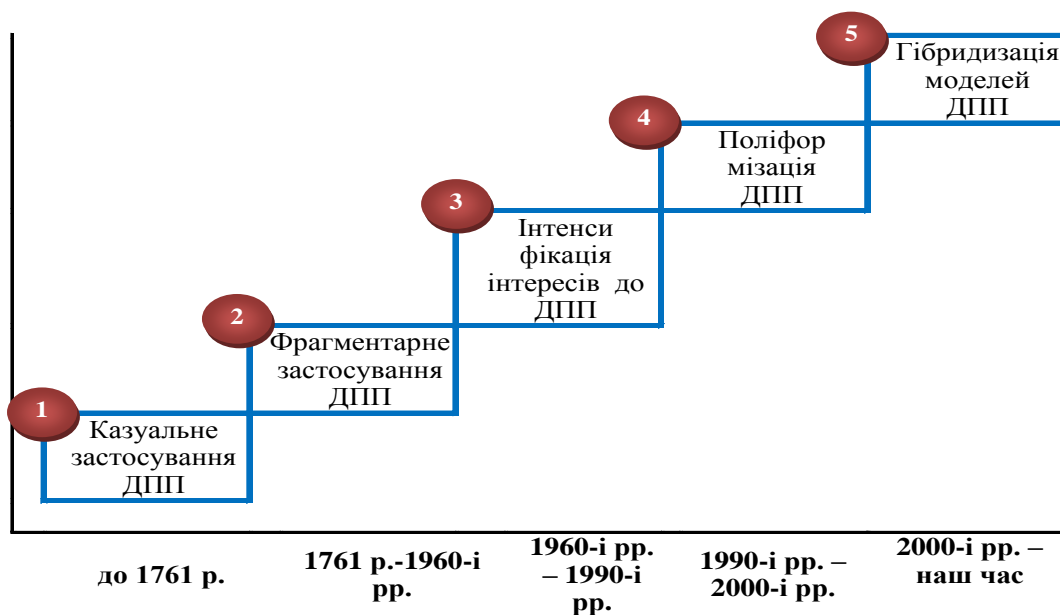

Рис. 1. Етапізація розвитку державно-приватного партнерства
Джерело: розроблено автором

Під державно-приватним партнерством в розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки слід розглядати комплексний механізм інституційно визначених організаційно-правових, соціально-економічних та управлінських відносин між соціально-економічними інституціями шляхом симбіозу інтересів та потенціалу держави та бізнесу на конвергентно-синергійній платформі інноваційного співробітництва для реалізації суспільно значущих інноваційно-орієнтованих довгострокових інноваційних проектів та досягнення стратегічних цілей стійкого розвитку національної економіки.

Англійський учений Г. Ецковіц акцентує увагу на дослідженні питань формування нового інституціонального середовища як передумови мотивації приватного сектора до участі в державно-приватному партнерстві [13].

Переважає більшість країн, які позитивно реалізовували проекти державно-приватного партнерства, ознаками партнерства визначають застосування для реалізації масштабних, суспільно важливих проектів. Партнерство між державою та приватним бізнесом ефективно в першу чергу в інфра-

структурних галузях, враховуючи потреби та можливості для вирішення масштабних соціально-економічних завдань, де важливою ознакою державно-приватного партнерства є конкурентний спосіб визначення приватного партнера в результаті проведеного прозорого конкурсу [14]. Світовий банк виділяє такі моделі ДПП з урахуванням розподілу ризиків між державою і приватним сектором [15] (табл. 1).

Реалізація механізмів ДПП щодо розвитку транспортної інфраструктури України можлива за умов якісної законодавчої бази, прозорості процедур здійснення ДПП. Транспортною стратегією до 2030 р. передбачається щорічне залучення коштів в розвиток транспортної інфраструктури в обсязі 3% від ВВП [16; 17].

В сучасних умовах дефіциту бюджетного фінансування, близько 90% коштів передбачається залучати з позабюджетних джерел, 10% – з регіональних бюджетів [17]. Таким чином, ДПП має стати основою розвитку транспортної інфраструктури [16; 17]. Досвід реалізації проектів ДПП із застосуванням різних механізмів взаємодії держави і приватного сектора в світі існує вже довгий час і постійно вдосконалюється.

Таблиця 1

Моделі державно-приватного партнерства відповідно до класифікації Світового банку

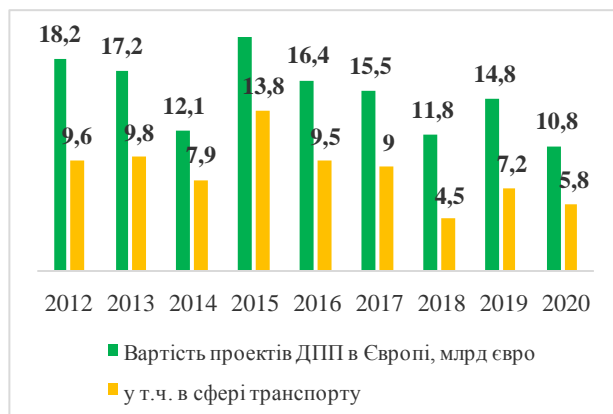
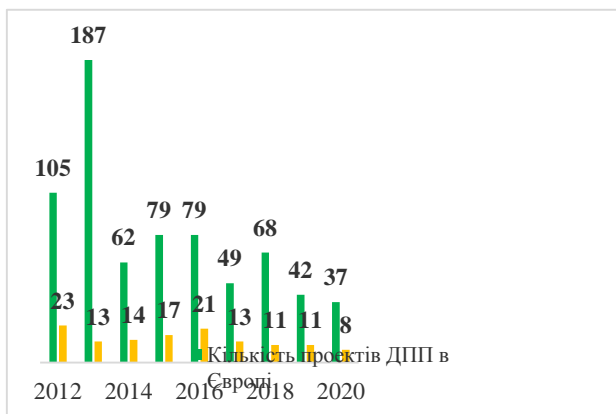
Моделі	1. «Контракти на управління і оренду» (Management and Lease Contracts)		2. Концесії» (Concessions)		3. «Проекти "з чистого аркуша"» (Greenfield Projects)						4. «Передача активів» (Divestitures)											
	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС								
Характеристика	модель, за якою ПС бере на себе управління державним об'єктом на фіксований період часу		модель, за якою ПС здійснює управління об'єктом і значні інвестиційні ризики		модель, за якою здійснюється будівництво нового об'єкта і подальше його повернення державі						модель, за якою ПС купує пакет акцій ДП, через публічний продаж активів, програми приватизації та інші механізми											
Форми	1 «Контракт на управління» (MC – Management Contract)		1.2 «Договір оренди» (LC – Lease Contract)		2.1 «Відновлення (реконструкція), експлуатація й передача» (ROT – Rehabilitate, Operate and Transfer)		2.2 «Відновлення, оренда й передача» (RLT – Rehabilitate, Lease or Rent and Transfer)		3.1 «Будівництво, оренда і передача» (BLT – Build, Lease and Transfer)		3.2 «Будівництво, експлуатація і передача» (BOT – Build, Operate and Transfer)		3.3 «Будівництво, володіння й експлуатація» (BOO – Build, Own, and Operate)		3.4 «Комерсант» (Merchant)		3.5 «Оренда» (Rental)		4.1 «Повна» (Full)		4.2 «Часткова» (Partial)	
Ознаки	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС	Д	ПС		
Право власності	+		+		+		+		+		+		+		+		+		+		+	
Часткове право власності																						
Управління державним об'єктом		+		+		+																
Витрати з управління	+		+			+			+													
Експлуатаційні ризики	+			+		+			+													
Інвестиційні ризики	+		+			+			+													
Оренда або лізинг об'єкту		+		+		+			+													
Будівництво об'єкта																						
Компенсація мінімального графіка																						
Гарантія мінімального доходу																						

Примітка: Д – держава; ПС – приватний сектор

Джерело: складено автором на основі [15]

За даними Європейського інвестиційного банку за 2010–2019 рр. в Європі кількість реалізованих ДПП проектів досягло значення 671, з них 122 проекту припадають

на сферу транспорту [18]. У 2019 р. європейський ринок ДПП скоротився на 38% у порівнянні з 2018 р., в тому числі в сфері транспорту – на 9% (рис. 2).

Кількість проектів

Вартість проектів

Рис. 2. Європейський ринок за кількістю проектів та обсягом інвестицій за 2012–2020 рр.

Джерело: [18]

Сукупна вартість реалізованих в Європі проектів ДПП за аналізований період досягла 126,8 млрд євро [18]: з них 56% припадає на проекти, які реалізуються в сфері транспорту.

Механізми ДПП широко використовуються у різних сферах економіки і в Україні (рис. 3). За даними центральних та місце-

вих органів виконавчої влади в Україні станом на 01.01.2021 р. на умовах ДПП укладено 192 договори, з яких реалізується 39 договорів (29 – концесійних договорів, 6 – договорів про спільну діяльність, 4 – інші договори), 153 договорів не реалізується (118 – не виконуються, 35 – розірвані / закінчився термін дії).

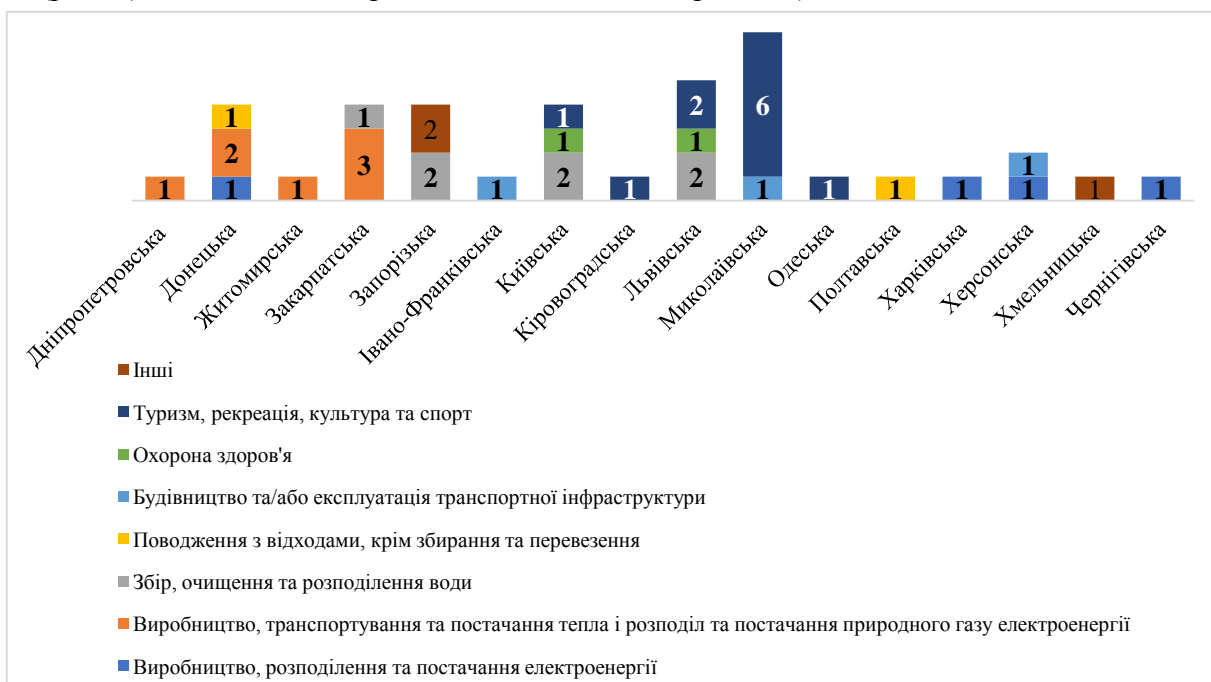

Рис. 3. Кількість договорів, укладених на умовах ДПП, які реалізуються станом на 01.01.2021 р.

Джерело: [19]

На користь використання механізму ДПП в розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки свідчить неспроможність держави самостійно в повному обсязі забезпечувати функціонування інноваційного співробітництва. Тому в нагоді стають не тільки залучення фінансових ресурсів, але й інновації приватного сектору, зменшуючи навантаження на бюджет країни та вивільнення бюджетних коштів для реалізації інших соціально-економічних проєктів. Саме це і вказує на об'єктивну необхідність та важливість вдосконалення технології державно-приватного партнерства як інструменту розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки, що, на відміну від існуючих, базується на консолідованій основі стратегічного конкурентного аналізу та спектральній модифікації варіантів (сценарії) інвестиційних проєктів як альтернативного джерела фінансування розвитку ефективної ринкової інфраструктури шляхом симбіозу інтересів та наукового потенціалу держави та приватного сектору на конвергентно-синергійній платформі інноваційного співробітництва для досягнення стратегічних цілей стійкого розвитку національної економіки (рис. 4).

Технологія державно-приватного партнерства є різновидом організаційно-господарських технологій (включно з управлінськими) [20, с. 50–51; 21, с. 139–140]. Зміст цього поняття можна визначити як сукупність засобів (насамперед, правових), що забезпечують започаткування такої форми співпраці носії публічних інтересів (держави, органів місцевого самоврядування) з приватним бізнесом, управління партнерством та контроль за виконанням партнерами своїх зобов'язань у межах ДПП. Технологія державно-приватного партнерства – це комплекс установок, правил ухвалення рішень і способів перекладу системи із старого (існуючого) положення в новий (цільовий) стан, який забезпечує ефективне виконання її призначення (місії). Слід відмітити подвійне положення технології державно-приватного партнерства: з одного боку, вона є останньою ланкою в ланцюжку цільових орієнтирів: місія – цілі – технологія

(цільовий аспект), а з іншого – початковою ланкою в ланцюжку способів досягнення мети: технологія – стратегічний аналіз – проєкт – сценарії реалізації (реалізаційний аспект).

Місією запропонованої технології ДПП є створення фінансових умов та сприяння залученню інвестицій для реалізації національних проєктів з розвитку інноваційного співробітництва.

Технологія державно-приватного партнерства як інструменту розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки передбачає реалізацію за основними етапами:

- ідентифікація проєктів та скрінінг;
- оцінювання проєкту;
- конкурсна процедура та складання угоди;
- інституціональне середовище.

На першому кроці – *Ідентифікація проєктів та скрінінг* проводиться ідентифікація потреби, оброблення заявок від потенційних партнерів та скрінінг проєктів. Результатом є формування профілю проєкту.

При оцінюванні проєкту важливим елементом є *стратегічний аналіз* як фундамент для визначення конкурсної процедури ДПП одночасно служить і для визначення сценаріїв реалізації. Вказаний аналіз передбачає визначення спеціалізації регіону в цілому, оцінку його соціально-економічного стану, аналіз інвестиційних потоків та інвестиційного потенціалу з виявленням динаміки параметричних характеристик.

Під час формування конкурсної процедури та складання угоди відбувається попередній відбір потенційних партнерів, які надають технічну та фінансово-економічну частину конкурсних пропозицій, а також ухвалюється перелік учасників для реалізації проєкту ДПП з розвитку інноваційного співробітництва.

Вибір кращого учасника для реалізації проєкту ДПП та підписання договору відбувається за результатами проведених торгів на четвертому етапі технології державно-приватного партнерства.

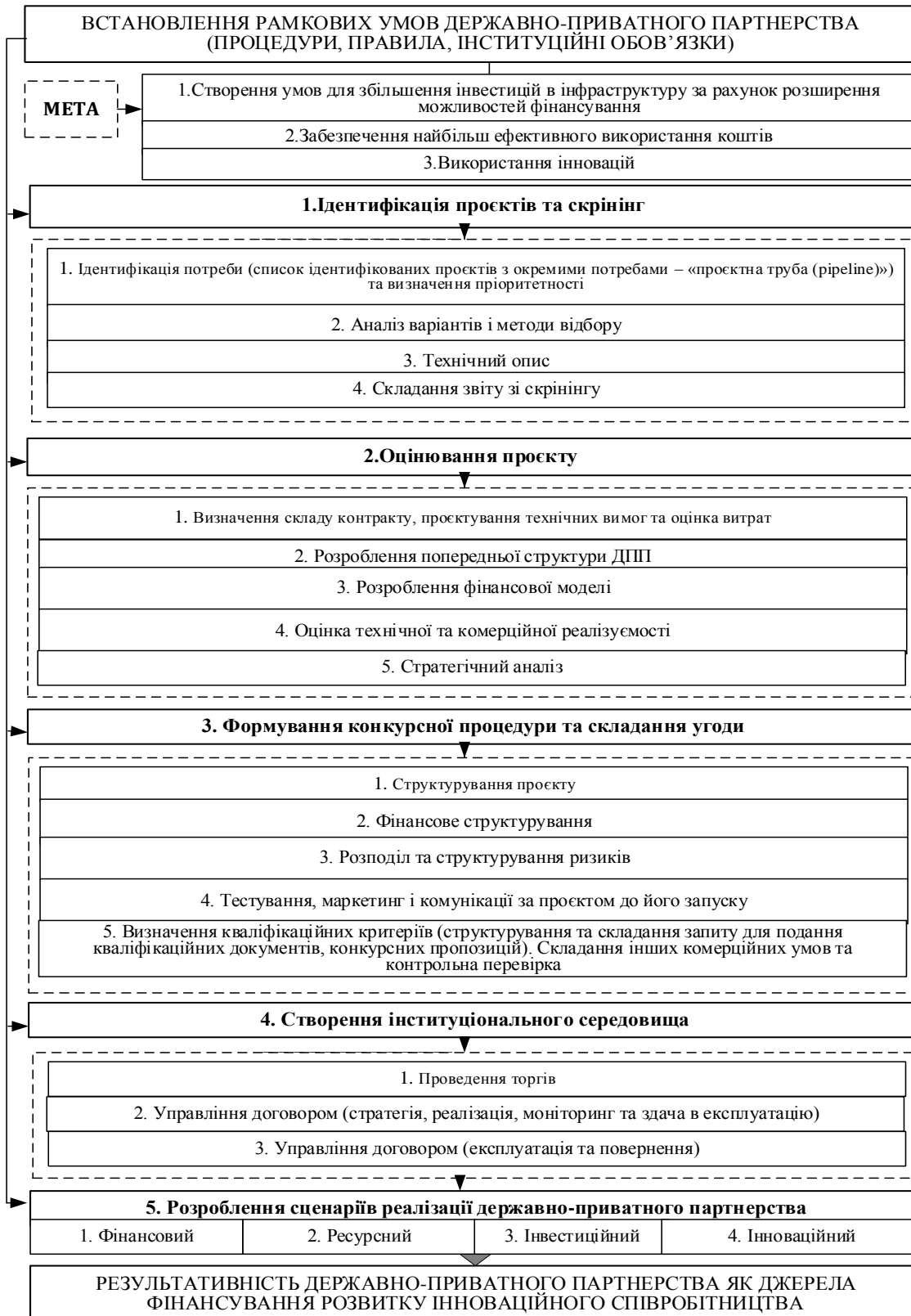

Рис. 4. Технологія державно-приватного партнерства як інструменту розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки
Джерело: розроблено автором

Останнім етапом є *формування сценаріїв реалізації технології державно-приватного партнерства* в контексті розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки. Зважаючи на багатокомпонентність цілей ДПП можуть бути виділені такі сценарії реалізації технології державно-приватного партнерства:

– фінансовий, в основі якого лежить ідея пріоритетного розвитку тих секторів економіки, які в осяжній перспективі забезпечать значне збільшення рівня бюджетної самозабезпеченості та зменшення бюджетного навантаження;

– ресурсний, що орієнтується на максимальне використання природних можливостей (грунтових, природно-кліматичних, рекреаційних ресурсів) та припускає відхід від використання зовнішніх джерел; інвестиційний, націлений на підвищення інвестиційної привабливості для широкого залучення як великих вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів з метою модернізації виробничого потенціалу;

– інноваційний, що припускає істотні зміни в механізмах і структурі економічного зростання, причому його основним джерелом повинні стати результати використання інновацій.

Результатом реалізації вдосконаленої технології державно-приватного партнерства є залучення приватних інвестицій для розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки через взаємодію влади і бізнесу, що дозволить вирішити завдання економічної модернізації країни.

Аналіз ефективності реалізації вдосконаленої технології державно-приватного партнерства проводиться шляхом:

– детального обґрунтування соціально-економічних та екологічних результатів здійснення ДПП за результатами аналізу:

а) економічних та фінансових показників реалізації ДПП;

б) соціальних результатів реалізації ДПП, включаючи підвищення якості послуг та рівня забезпечення попиту на товари (роботи і послуги);

в) екологічних результатів реалізації ДПП з урахуванням можливого негативного

впливу на стан навколишнього природного середовища;

– обґрунтування підвищення ефективності проекту в разі його реалізації із залученням приватного партнера порівняно з реалізацією проекту без такого залучення, враховуючи ризики здійснення ДПП;

– визначення соціально-економічних та екологічних перспектив після закінчення строку дії договору, укладеного в рамках ДПП.

Висновки. Отже, вдосконалення технології державно-приватного партнерства, що є інвестиційним важелем і ефективною моделлю управління економікою, як інструменту розвитку інноваційного співробітництва в умовах циркулярної економіки дозволить:

– забезпечити симбіоз відносин на основі управлінських та економічних категорій (форма власності, фінансові відносини, механізми управління);

– реалізувати форми взаємодії між державою, науково-дослідними інститутами та бізнесом;

– забезпечити синергетичний ефект та створити якісно нове взаємовигідне співробітництво для вирішення значущих соціально-економічних проблем в умовах циркулярної економіки;

– посилити конкурентоспроможність держави.

Це буде основою для інтеграції та консолідації зусиль держави, бізнесу та науки для функціонування та розвитку інноваційного співробітництва в соціально-економічному середовищі на основі конвергентно-синергійного підходу, що забезпечить розвиток суспільства в цілому.

Література

1. Public-private Partnerships: Theory and Practice in International Perspective By Stephen P. Osborne, Edition: illustrated Published by Routledge, 2000, ISBN 0415212685, 9780415212687, 348 pages, p. 86.
2. Governing the UK: British politics in the 21st century. By Gillian Peele. Contributor Gillian Peele. Edition: 4, illustrated, annotated. Published by Wiley-Blackwell, 2004 ISBN 0631226818, 9780631226819. 566 pages.
3. Oladeinde, F. «Public-Private Partnerships» USAID Education Division Workshop, Swaziland September 28 - October 4, 2003.

4. Воронкова Т. С. Державно-приватне партнерство як інструмент активізації інноваційної діяльності / Т. С. Воронкова, І. В. Воронков // Науково-технічна інформація. – 2014. – № 2. – С. 28–36.

5. Головчак Г. В. Обліково-аналітичне забезпечення державно-приватного партнерства на ринку житлово-комунальних послуг України / Г. В. Головчак, Н. С. Струк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2017. – № 862. – С. 82–92.

6. Данилишин Б. Державно-приватне партнерство – стратегічна форма взаємодії влади і бізнесу. URL: <http://news.yurist-online.com/news/kmu/2>.

7. Дегтяр А. О. Особливості застосування технологій державно-приватного партнерства в управлінні інноваційними проектами / А. О. Дегтяр // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. – 2017. – Вип. 1. – С. 105–113.

8. Стоян О. Ю. Державно-приватне партнерство у сфері відновлювальної енергетики України: особливості, тенденції, перспективи розвитку / О. Ю. Стоян // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 2. – С. 123–126.

9. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 10–19.

10. Prokhorova V. Safety of industrial enterprises development: Evaluation of innovative and investment component / V. Prokhorova, V. Protsenko, G. Abuselidze, S. Mushnykova, Yu. Us // *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, – 2019(5). – p. 155–161.

11. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання : монографія / В. В. Круглов. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. – 252 с.

12. Dastig M. How can EU-Funds be used to finance Public-Private Partnerships? *European Public Private Partnership Law Review*. – 2009. – №4 (3). URL: <https://doi.org/10.21552/EPPPL/2009/3/80>.

13. Etzkowitz Henry. *The triple helix: university-industrygovernment innovation in action*. New York ; London : Routledge, 2008. – 164 p.

14. Бойко О. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та перспективи реалізації в Україні / О. Бойко // *Юридична газета*. – 2013. – № 22. – С. 42–43.

15. Review of the Public-private partnerships. – World Bank. Available at: http://ppi.worldbank.org/explore/ppi_exploreCountry.aspx <http://ppi.worldbank.org/index.aspx>.

16. Авксентьев М. Ю. Державно-приватне партнерство як сучасний механізм залучення інвестицій в інфраструктурні галузі України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03. / М. Ю. Авксентьев. – Київ, 2010. – 20 с.

17. Бараненко І. О. Роль публічно-приватного партнерства у забезпеченні сталого розвитку держави / І. О. Бараненко // *Сучасна регіональна політика: освіта, наука, практика*. – 2011. – Т. 2. – С. 6–8.

18. Private Participation in Infrastructure (PPI). Half year report 2020. World Bank Group. https://www.eib.org/attachments/epec/epec_market_update_2020_en.pdf.

19. URL:<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&isSpecial=true>.

20. Управлінські технології: поняття та види. URL:http://www.pravo.vuzlib.net/book_z811_page_30.html.

21. Вінник О. М. Проблеми правового регулювання корпоративних і партнерських відносин: Монографія / О. М. Вінник. – К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. – 166 с.

References

1. Public-private Partnerships: Theory and Practice in International Perspective By Stephen P. Osborne, Edition: illustrated Published by Routledge, 2000, ISBN 0415212685, 9780415212687, 348 pages, p. 86.

2. Governing the UK: British politics in the 21st century. By Gillian Peele. Contributor Gillian Peele. Edition: 4, illustrated, annotated. Published by Wiley-Blackwell, 2004 ISBN 0631226818, 9780631226819. 566 pages.

3. Oladeinde, F. (2003). «Public-Private Partnerships» USAID Education Division Workshop, Swaziland September 28 - October 4.

4. Voronkova, T.Ye., & Voronkov, I.V. (2014). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument aktyvizatsii innovatsiynoi diialnosti. *Naukovotekhnichna informatsiia*, (2), 28-36.

5. Holovchak, H.V., & Struk, N.S. (2017). Oblikovo-analitychne zabezpechennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva na rynku zhytlovo-komunalnykh posluh Ukrainy. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*, Seria: Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku, (862), 82-92.

6. Danylyshyn, B. Derzhavno-pryvatne partnerstvo – stratehichna forma vzaemodii vlady i biznesu. Retrieved from <http://news.yurist-online.com/news/kmu/2>.

7. Diehtiar, A.O. (2017). Osoblyvosti zastosuvannia tekhnolohii derzhavno-pryvatnoho partnerstva v upravlinni innovatsiynomy proektamy. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy*, Ser. Derzhavne upravlinnia, Vyp. 1, 105-113.

8. Stoian, O.Yu. (2015). Derzhavno-pryvatne partnerstvo u sferi vidnovliuvalnoi enerhetyky Ukrainy: osoblyvosti, tendentsii, perspektyvy rozvytku. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (2), 123-126.

9. Pavliuk, K.V., & Pavliuk, S.M. (2010). Sutnist i rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku derzhavy. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, Vyp. 17, 10-19.

10. Prokhorova, V., Protsenko, V., Abuselidze, G., Mushnykova, S., & Us, Yu (2019). Safety of industrial enterprises development: Evaluation of innovative and investment component. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, (5), pp. 155-161.
<https://doi.org/10.29202/nvngu/2019-5/24>
11. Kruhlov, V.V. (2019). Rozvytok derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini: mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання. Kharkiv: Vydavnytstvo KharRI NADU «Mahistr».
12. Dastig, M. (2009). How can EU-Funds be used to finance Public-Private Partnerships? *European Public Private Partnership Law Review*. № 4(3). Retrieved from <https://doi.org/10.21552/EPPPL/2009/3/80>.
13. Etzkowitz, Henry (2008). *The triple helix: university-industry-government innovation in action*. New York; London: Routledge. 164 p.
14. Boiko, O. (2013). Derzhavno-pryvatne partnerstvo: svitovyi dosvid ta perspektyvy realizatsii v Ukraini. *Yurydychna hazeta*, (22), 42-43.
15. Review of the Public-private partnerships. – World Bank. Retrieved from http://ppi.worldbank.org/explore/ppi_exploreCountry.aspx <http://ppi.worldbank.org/index.aspx>.
16. Avksientiev, M.Iu. (2010). *Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak suchasnyi mekhanizm zaluchennia investytsii v infrastrukturu haluzi Ukrainy*. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv.
17. Baranenko, I.O. (2011). *Rol publichno-pryvatnoho partnerstva u zabezpechenni staloho rozvytku derzhavy. Suchasna rehionalna polityka: osvita, nauka, praktyka*, T.2, 6-8.
18. Private Participation in Infrastructure (PPI). Half year report 2020. World Bank Group. Retrieved from https://www.eib.org/attachments/epec/epec_market_update_2020_en.pdf.
19. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&isSpecial=true>.
20. Upravlinski tekhnolohii: poniattia ta vydy. Retrieved from http://www.pravo.vuzlib.net/book_z811_page_30.html.
21. Vinnyk, O.M. (2010). *Problemy pravoho rehuliuвання korporatyvnykh i partnerskykh vidnosyn*. Kyiv: NDI pryvatnoho prava i pidpriemnytstva NAPrN Ukrainy.

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЁРСТВО КАК ИНСТРУМЕНТАРИЙ ПОДДЕРЖКИ БАЛАНСА МОДЕЛИ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ: НАУЧНО- ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ

О. В. Шкуренко, к. э. н., доцент,

Государственный университет инфраструктуры и технологий

Методология исследования. Обобщение и системный анализ предоставили возможность доказать, что технология государственно-частного партнерства является инвестиционным рычагом и эффективной моделью управления экономикой, как инструмент развития инновационного сотрудничества в условиях циркулярной экономики, который позволит обеспечить симбиоз отношений на основе управленческих и экономических категорий (форма собственности, финансовые отношения, механизмы управления); реализовать формы взаимодействия между государством, научно-исследовательскими институтами и бизнесом; обеспечить синергетический эффект и создать качественно новое взаимовыгодное сотрудничество для решения важных социально-экономических проблем в условиях циркулярной экономики; усилить конкурентоспособность государства.

Результаты. Автором в статье обосновано, что формирование и развитие инновационного сотрудничества за счет реализации проектов государственно-частного партнерства является достаточно успешным и перспективным, учитывая, как государственные, так и частные цели. Определено, что механизм государственно-частного партнерства является эффективным инструментом реализации инвестиционного обеспечения поддержки инновационного сотрудничества в государственном управлении социально-экономическим развитием экономики. Уточнена сущность государственно-частного партнерства в развитии инновационного сотрудничества в условиях циркулярной экономики и проанализированы модели государственно-частного партнерства с учетом рисков между государством и частным сектором, а также использование механизмов ГЧП в различных сферах экономики в Украине. Предложена технология государственно-частного партнерства как инструмента развития инновационного сотрудничества в условиях циркулярной экономики.

Новизна. Разработан научно-практический подход к совершенствованию технологии государственно-частного партнерства как инструментария поддержки баланса модели циркулярной экономики на основе паритетности взаимодействия социально-экономических ин-

ститутів (державство – бізнес – наука), який базується на консолідованій основі стратегічного конкурентного аналізу і спектральної модифікації варіантів (сценаріїв) інвестиційних проєктів.

Практическая значимость. Определено, что технология государственно-частного партнерства как инструмента развития инновационного сотрудничества в условиях циркулярной экономики будет основой для интеграции и консолидации усилий государства, бизнеса и науки для функционирования и развития инновационного сотрудничества в социально-экономической среде на основе конвергентно-синергического подхода, который обеспечит развитие общества в целом.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство; циркулярная экономика; инструментарий; инновационное сотрудничество; инфраструктура; социально-экономические институты; национальная экономика.

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A TOOL OF MAINTAINING THE BALANCE OF THE CIRCULAR ECONOMY MODEL: SCIENTIFIC AND PRACTICAL ASPECTS

*O. V. Shkurenko, Ph. D (Econ.), Associate Professor,
State University of Infrastructure and Technology*

Methods. Generalization and systems analysis provided an opportunity to prove that the technology of public-private partnership is an investment lever and an effective model of economic management, being a tool for the development of innovative cooperation in a circular economy that will provide a symbiosis of relations on the basis of managerial and economic categories (form of ownership, financial relations, management mechanisms); to implement forms of interaction between the state, research institutes and business; to ensure a synergetic effect and create a qualitatively new mutually beneficial cooperation to solve significant socio-economic problems in a circular economy; strengthen the competitiveness of the state.

Results. The author substantiates in the article that the formation and development of innovative cooperation through the implementation of public-private partnership projects is quite successful and promising, taking into account both public and private goals.

It is determined that the mechanism of public-private partnership is an effective tool for investment support of innovative cooperation in public management of socio-economic development of the economy. The models of public-private partnership are analyzed taking into account the risks between the state and the private sector, as well as the use of PPP mechanisms in various sectors of the economy in Ukraine.

Novelty. There is developed a scientific-practical approach to improving the technology of public - private partnership as a tool to maintain the balance of the circular economy model on the basis of parity of interaction of socio-economic institutions (state – business – science), based on a consolidated basis of strategic competitive analysis and spectral modification (scenarios) investment projects.

Practical value. It is determined that the technology of public-private partnership as a tool for innovation cooperation in a circular economy will be the basis for integration and consolidation of state, business and science efforts for the functioning and development of innovation cooperation in socio-economic environment based on convergent-synergistic approach, which will promote the development of society as a whole.

Keywords: public-private partnership; circular economy; tools; innovative cooperation; infrastructure; socio-economic institutions; national economy.

Надійшла до редакції 16.03.21 р.